

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญเพราะจะช่วยให้ผู้ศึกษางานวิจัยเกิดความชัดเจนและเข้าใจงานวิจัยได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้า รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ การดำเนินการของวิทยานิพนธ์ในฐานะวิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเสนอไว้ ดังมีสาระสำคัญตามลำดับดังนี้

1. วิทยานิพนธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.1 ความหมายของวิทยานิพนธ์
 - 1.2 หลักการและเหตุผลในการจัดตั้งวิทยานิพนธ์
 - 1.3 วัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์
 - 1.4 บทบาทและหน้าที่ของวิทยานิพนธ์
2. การดำเนินการของวิทยานิพนธ์ในฐานะวิทยานิพนธ์
 - 2.1 แนวทางในการดำเนินการ
 - 2.2 เป้าหมายในการดำเนินการ ปีการศึกษา 2537-2538
 - 2.3 เป้าหมายในการดำเนินการ ปีการศึกษา 2539-2544
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วิทยานิพนธ์ของกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.1 ความหมายของวิทยานิพนธ์
วิทยานิพนธ์เป็นสถาบันการศึกษาที่ให้บริการการศึกษาแก่ชุมชน จัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ หลักสูตรมีความอ่อนตัวและยืดหยุ่นตามความต้องการและความจำเป็นของชุมชน จัดโอกาสให้ทุกคนในชุมชนได้แสวงหาความรู้และทักษะในสาขาวิชาการและวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ได้ตามศักยภาพของตน

1.2 พลิกการและเหตุผลในการจัดตั้งวิทยาลัยชุมชน

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทำให้มีผู้จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะเข้าเรียนได้ครบทุกคนในปีการศึกษา 2536 ประกอบกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องทำให้มีความต้องการแรงงานสูงมากขึ้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาเฉพาะทางของกระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยพลศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์และวิทยาลัยช่างศิลป์ มีอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและทรัพยากรอื่นที่เหมาะสมและมีความพร้อมระดับหนึ่งที่จะขยายฐานทางด้านวิชาการ โดยเพิ่มบทบาทในการจัดการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้กว้างขวางสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงเสนอโครงการที่จะเปิดวิทยาลัยชุมชนในสถาบันการศึกษาเฉพาะทางดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี และได้รับความเห็นชอบให้ดำเนินการได้ เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2537 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

1.3 วัตถุประสงค์ของวิทยาลัยชุมชน

- (1) เพื่อรองรับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ
- (2) เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนระดับกลางถึงวิชาชีพชั้นสูง และระดับช่างเทคนิค ให้สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของท้องถิ่นและภูมิภาค
- (3) เพื่อยกระดับการศึกษาของประชาชนให้สูงขึ้น
- (4) เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ประชาชน
- (5) เพื่อเป็นศูนย์กลางให้บริการด้านการศึกษาและการพัฒนาอาชีพแก่ประชาชนในท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

1.4 บทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชน

ตามที่กำหนดไว้ในเอกสารวิทยาลัยชุมชนของกระทรวงศึกษาธิการ บทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชนมีทั้งหมด 8 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2538)

1. ด้านการสอนนักศึกษา
2. ด้านการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมโดยการค้นคว้าวิจัย
3. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน
4. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน
5. ด้านการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง
6. ด้านการพัฒนาความรู้ เทคนิควิธี เพื่อพัฒนาท้องถิ่น
7. ด้านการแสวงหาความรู้จากบุคคลและกิจการในท้องถิ่น
8. ด้านการเป็นหน่วยชั้นนำเชิงวิชาการแก่ท้องถิ่น

ในส่วนองราชละเอียดตามบทบาทและหน้าที่แต่ละด้านนั้น จากการสัมภาษณ์ นางสาวสุนันทา แสงทอง เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 7 สำนักนโยบายและแผน การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ สรุปได้ว่ากระทรวงศึกษาธิการมอบให้แต่ละสถานศึกษากำหนดขอบเขตตามสัทธิภาพของแต่ละ วิทยาลัยโดยคำนึงถึงพื้นฐานของวิทยาลัยเป็นหลัก เช่น วิทยาลัยนาฏศิลป์มีพื้นฐานทางด้าน ดนตรี นาฏศิลป์ บทบาทและหน้าที่ทั้ง 8 ด้าน ก็ให้มีขอบเขตอยู่ที่ดนตรี นาฏศิลป์เป็นหลัก ส่วน การบริการทางการศึกษาด้านอื่น ๆ ให้แล้วแต่สัทธิภาพของแต่ละวิทยาลัยที่จะดำเนินการได้ (สุนันทา แสงทอง, สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2538)

อย่างไรก็ตาม เพื่อเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัย ชุมชนให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น จึงขอเสนอตรรกะของนักการศึกษาที่ได้กล่าวถึงวิทยาลัย ชุมชนไว้ในภาพรวมดังนี้

วิจิตร จันทรากุล (2521) กล่าวถึงวิทยาลัยชุมชนไว้ในวารสารสภาการศึกษา แห่งชาติว่า

วิทยาลัยชุมชนโดยปกติจะเป็นทั้งสถาบันการศึกษาและเป็นศูนย์ทางวิชาการของ ชุมชนด้วย การเรียนการสอนต่างๆ ที่จัดให้มีขึ้นจะมุ่งเพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีกว่าเดิม หลักสูตร และ โปรแกรมต่าง ๆ จึงเปิดกว้างและมีหลาย ๆ อย่าง ทั้งมีจุดเริ่มต้นและจุดหมาย ปลายทางที่ต่างกันด้วย เพื่อบุคคลจะได้มีโอกาสเข้าเรียน และเลือกศึกษาในสิ่งที่ ถนัด สนใจ และจำเป็นที่จะต้องใช้จริง ๆ

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถานศึกษาและเป็นศูนย์กลางวิชาการในการพัฒนากำลังคนให้แก่ท้องถิ่นหรือภูมิภาค โดยมีโปรแกรมหลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ ที่มุ่งฝึกฝนให้บุคคลมีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการทำงาน ช่างให้มองเห็นช่องทางในการขยายและพัฒนาอาชีพใหม่ขึ้นในท้องถิ่น หลักสูตรและโปรแกรมต่าง ๆ ที่จัดให้มีจึงใช้เวลาเรียนไม่เท่ากัน แล้วแต่ลักษณะวิชาชีพ และจะจัดสอนที่ไหนก็แล้วแต่ความเหมาะสมของวิชานั้น ๆ นักเรียนที่เข้าเรียนอาจจะมีประเภทต่าง ๆ เช่น เตรียมตัวก่อนออกทำงานหรือเรียนเพื่อเปลี่ยนงานที่ทำอยู่เดิม หรือเรียนเพื่อปรับตำแหน่งหน้าที่เป็นต้น นักเรียนที่เคยตั้งใจเรียนในระดับสูงถึงมหาวิทยาลัย เมื่อมีเหตุขัดข้องก็จะได้เลือกวิชาชีพที่สนใจตลอดไม่ออกไปเปล่า แต่มีความรู้ความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะทำมาหาเลี้ยงชีพ และทำประโยชน์แก่สังคมได้

วิทยาลัยชุมชนเป็นที่รวมของนักวิชาการและมีอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอนต่าง ๆ มากมาย การได้มาซึ่งสิ่งเหล่านั้นตลอดจนการดำเนินงานของวิทยาลัยอาศัยเงินจากภาษีอากรของประชาชน วิทยาลัยจึงถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องให้บริการแก่สังคมตลอดให้ประชาชนใช้บริการที่วิทยาลัยมีอยู่แล้ว... หรือวิทยาลัยจัดให้มีโปรแกรมเพื่อส่งเสริมความรู้ ความบันเทิงให้แก่ชุมชน หรือให้นักวิชาการของวิทยาลัยออกไปช่วยเหลือปรับปรุงพัฒนาอาชีพ และความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ การปรึกษาหารือและร่วมกันเพื่อให้ชุมชนรู้สึกที่วิทยาลัยคือ สถาบันการศึกษาและเป็นศูนย์กลางวิชาการของชุมชนอย่างแท้จริง ...

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2522) ได้กล่าวถึงวิทยาลัยชุมชนไว้ในการอภิปรายในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง "วิทยาลัยชุมชนกับการพัฒนาชนบท" ของมหาวิทยาลัยมหิดลในด้านการเรียนการสอนว่า

...กระบวนการเรียนการสอนในวิทยาลัยชุมชน มีลักษณะพิเศษไปจากวิทยาลัยอื่น ๆ หลายประการด้วยกันคือ

1. การเรียนการสอนเป็นเรื่องสำคัญ เมื่อเทียบกับงานอื่น ๆ ทั้งหมด โดยเฉพาะงานวิจัยหรืองานบริหาร ผู้เกี่ยวข้องจึงควรเข้าใจประเด็นนี้ก่อนเป็นประเด็นแรก

2. วิทยาลัยชุมชนเป็นวิทยาลัยที่เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี การเรียนการสอน จึงต้องมีลักษณะของการนำไปใช้ได้มากกว่าการตบเถียงทางวิชาการอย่างในมหาวิทยาลัย

3. ในการเรียนการสอนควรจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชนนั้นให้มากที่สุด เพราะวิทยาลัยชุมชนควรจะคำนึงถึงชุมชนที่ตั้งอยู่เป็นอันดับแรก

4. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับข้อ 2 และ 3 ก็คือ ผู้สอน ผู้สอนในวิทยาลัยชุมชนน่าจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในเรื่องที่สอนอย่างเพียงพอ แล้วจึงควรที่จะได้ใช้บุคลากรในชุมชนนั้นเข้าร่วมด้วยให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

5. เทคนิคการสอนแบบบรรยายอย่างเดิมาไม่มีความเหมาะสมอย่างเพียงพอกับการศึกษาในวิทยาลัยชุมชน การอภิปรายและฝึกภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะการฝึกภาคปฏิบัติในงานของชุมชนนั้น ๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่ง

6. วิทยาลัยชุมชนควรจะเอาชุมชนเป็นห้องเรียนได้ การจัด Field Trip เพื่อดูงานด้านต่าง ๆ ทำความเข้าใจ รู้จัก ค้นเคยกับชุมชน เป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น

7. นักศึกษาของวิทยาลัยชุมชนมีหลายชนิด หลายความสนใจ การดำเนินการสอนจึงควรสอดคล้องกับผู้เรียนด้วย

8. โครงการพัฒนาและปรับปรุงการสอนควรเป็นของสำคัญ และควรได้รับความสนใจอย่างแท้จริง

ส่วนในด้านบริการชุมชนได้กล่าวไว้ว่า

... เช่นเดียวกับวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยอื่น ๆ วิทยาลัยชุมชนมีจุดมุ่งหมายที่จะให้บริการชุมชนเช่นเดียวกัน แต่เป็นการให้บริการในวงแคบ คือบริเวณชุมชนที่ใกล้เคียงและกว้างคือ มีหลายสาขาหลายวิชาประกอบกัน แต่ไม่ให้กว้างขวางเป็นระดับประเทศเหมือนมหาวิทยาลัย ลักษณะหนึ่งของการให้บริการชุมชนคือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ความรู้ ความคิด ความเข้าใจด้านต่างๆให้แก่ชุมชน และเพื่อชุมชนนั่นเอง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการละเล่นต่างๆขึ้น เป็นต้น หรือการเปิดให้ชุมชนใช้อาคารสถานที่ห้องสมุด

บุคลากร ด้านต่าง ๆ ที่พอจะให้บริการได้ เป็นต้น เพื่อให้เป็นศูนย์ของชุมชนด้านต่าง ๆ กิจกรรมเหล่านี้มีมากมายหลายอย่างที่อาจทำได้

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงการพัฒนาชุมชนอีกด้วว่า

การพัฒนาชุมชนแตกต่างจากการบริการชุมชนตรงที่การบริการชุมชน มีลักษณะเป็นการให้บริการแต่การพัฒนาเป็นการก้าวไปข้างหน้าหรือก้าวออกไปสู่ชุมชน ไปร่วมแก้ปัญหาที่ชุมชนโดยตรง โดยทั่วไปงานด้านนี้แบ่ง 3 ลักษณะ คือ

ลักษณะแรกการศึกษาปัญหาของชุมชน วิทยาลัยชุมชนในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา มีวิทยาการและวิทยาการอยู่พร้อมกว่าสถาบันอื่น การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของชุมชนนั้นว่ามีปัญหาอะไรอยู่บ้าง แต่ละปัญหามีขอบเขตอย่างไร มีสาเหตุอะไรบ้าง เป็นต้น แล้วเผยแพร่ปัญหาเหล่านั้นอย่างชัดเจนและมีหลักฐาน เพื่อให้ชุมชนรับรู้ และอภิปรายว่าเห็นด้วย ถูกต้องเหมาะสมเพียงใด

ลักษณะที่สอง เป็นตัวกระตุ้นให้มีการพัฒนาแนวทางในการแก้ปัญหากันอย่างเหมาะสมและถูกหลักวิชา โดยอาศัยวิธีการของการศึกษาดำเนินการเชิงปฏิบัติ ผู้เกี่ยวข้องจากทุก ๆ ด้านมาอภิปรายตกลงหาจุดทางร่วมกัน

ลักษณะที่สามเป็นแหล่งติดตามในการดำเนินการแก้ปัญหา ข้อคิด ข้อเสนองานที่ได้ดำเนินการไปมากน้อยเพียงใด ค่าไหน

นอกจากบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชนจะมีขอบเขตโดยรวมนตามทฤษฎีของนักการศึกษา ดังได้เสนอแล้วนั้น เนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชนส่วนหนึ่งให้ทำหน้าที่เสมือนสถาบันอุดมศึกษาดำเนิน ดังนั้นจึงขอเสนอบทบาทและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาตามทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อเสริมภาพของวิทยาลัยชุมชนดังนี้

รายงานการสัมมนาเรื่อง การกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวังของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒนิคมโลก (2517) ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งก็หมายถึงเป็นบทบาทของวิทยาลัยชุมชนด้วย ดังนี้ ...

มหาวิทยาลัยมีภารกิจหน้าที่หลัก 4 ประการ คือ การสอน การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1. การสอน หมายถึงกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาความรู้ สติปัญญาและทักษะ

2. การวิจัย หมายถึงกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน การวิจัยอาจแบ่งออกได้ 3 ลักษณะ คือ การวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ การวิจัยเชิงตีความหมายและประยุกต์ความรู้เดิมเพื่อเป็นความรู้ใหม่ และการวิจัยเพื่อปรุงแต่งความรู้เดิมให้อยู่ในรูปแบบใหม่ ซึ่งทำให้เข้าใจง่ายและใช้สะดวกยิ่งขึ้น การวิจัยดังกล่าวอาจเรียกสั้น ๆ ได้ว่าเป็นการวิจัยพื้นฐาน การวิจัยประยุกต์ และการวิจัยเพื่อเชิชนบทความและดำรงก็ได้

ในมหาวิทยาลัยมีการวิจัยอยู่ 2 รูปแบบ คือ

2.1 งานวิจัยที่จัดโดยภาควิชาหรือคณะโดยตรง เพื่อพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาที่ตนรับผิดชอบให้ก้าวหน้า และช่วยเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การวิจัยในลักษณะนี้ ภาควิชา คณะ จะจัดดำเนินการทุกปีการศึกษาต่อเนื่องกันไป ส่วนมากจะมุ่งวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือเรียกกว่าเป็นการวิจัยพื้นฐาน และการวิจัยเพื่อเชิชนบทความหรือดำรง

2.2 งานวิจัยที่จัดโดยสถาบันการวิจัยของมหาวิทยาลัย หมายถึง กิจกรรมวิจัยของมหาวิทยาลัยที่จัดโดยสถาบันการวิจัยของมหาวิทยาลัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาประเทศทั้งด้านบริหาร การเมือง เศรษฐกิจ การศึกษาและสังคม การวิจัยลักษณะนี้เป็นโครงการร่วมกันหลายสาขาวิชาและส่วนใหญ่ เป็นการวิจัยเชิงประยุกต์ เช่น การวิจัยเพื่อผลผลิตการเกษตรฯ

3. การบริการวิชาการแก่สังคม หมายถึง กิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการนำความรู้ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยบริการแก่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ไม่มีโอกาสเข้ามาศึกษาในการศึกษาปกติได้ รวมทั้งการนำเอาทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยบริการให้แก่ชุมชนภายนอกด้วย

การให้บริการสังคมแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

3.1 งานให้การศึกษาแก่ชุมชน คือการจัดการสอนหรือฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษให้แก่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยตามความต้องการของชุมชน ซึ่งจัดสอนเป็นกระบวน

วิชาชีพเฉพาะระดับชั้นโดยไม่นับหน่วยกิตเพื่อให้ปริญญาดังกล่าว เช่น เปิดสอนวิชาภาษาอังกฤษ วิชาที่แก่บุคคลที่ประกอบอาชีพมีคุณวุฒิต่างๆ เปิดสอนวิชาการโรงแรมที่ให้แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ โรงแรมฯ และจัดฝึกอบรมระยะสั้นให้กลุ่มบุคคลทั้งเอกชนและส่วนราชการ เพื่อ จุดมุ่งหมายเฉพาะเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น จัดฝึกอบรมครูสอนคณิตศาสตร์ จัดฝึกอบรม การรักษาทะเลสาบ กิจกรรมในลักษณะนี้ รวมทั้งการปาฐกถา การอภิปรายและการ จัดนิทรรศการทางวิชาการให้แก่บุคคลภายนอกที่สนใจหรือชมเป็นครั้งคราวด้วย

3.2 งานบริการชุมชน หมายถึงกิจกรรมของมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการ ใช้ทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยบริการให้แก่บุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

1. จัดบริการรักษาทะเลสาบโดยมหาวิทยาลัยที่มีโรงพยาบาลและ คลินิก เพื่อสนับสนุนวิชาการในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และจัดบริการ รักษาพยาบาลให้แก่ชุมชนด้วย

2. จัดเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ โดยจัดพิมพ์ขึ้นเอง และสนับสนุนให้มีการจัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเผยแพร่วิชาการออกสู่สังคมภายนอกมหาวิทยาลัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น วารสารทางวิชาการของมหาวิทยาลัย

3. จัดเผยแพร่วิชาการทางสื่อมวลชน เช่น เขียนบทความ บรรยาย หรืออภิปรายทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การเผยแพร่เนื้อหาโดยมหาวิทยาลัยเอง และร่วมมือกับ ภายนอกมหาวิทยาลัย

4. จัดบริการให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ชุมชน โดยจัดให้มีลักษณะ สำนักงานที่ปรึกษาทางวิชาการ ส่งเสริมให้คณาจารย์ที่มีความรู้ และเชี่ยวชาญใน สาขาวิชาอื่นต่าง ๆ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ชุมชน หน่วยงานภายนอกมหาวิทยาลัย และรัฐบาล เช่น จัดบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมายแก่ประชาชน

3.3 งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน หมายถึงกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับ งานส่งเสริมอาชีพร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาลนอกมหาวิทยาลัย เช่น งานส่งเสริม การเกษตรแก่เกษตรกรร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฯ และงานพัฒนา ชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น โครงการสอนหนังสือชาวเขา โครงการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยแก่ประชาชนร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

4. การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึงกิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับงานทำนุบำรุง รักษา ถ่ายทอด สร้างสรรค์ และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ จะต้องให้ประชาชนมองมหาวิทยาลัยว่าเป็นแบบอย่างของความถูกต้อง และเป็นแบบฉบับของความดีงาม มหาวิทยาลัยเปิดมีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของชาติเพื่อเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวาง โดยมีศูนย์หรือสถาบัน เช่น ศูนย์ไทยคดีศึกษา

ช้อยส์ ปานพลอด (2523) ได้กล่าวถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคไว้ดังนี้

...มหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค สามารถที่จะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหา และพัฒนาภูมิภาคได้โดยการดำเนินกิจกรรมนำความรู้ที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัยไปบริการให้ชุมชนภายนอก การบริการวิชาการต่อชุมชนนั้นแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1. งานให้การศึกษาแก่ชุมชน (Community Education)
2. งานบริการชุมชน (Community Service)
3. งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน (Cooperative Extension Service)

ลักษณะแรก ให้การศึกษาแก่ชุมชนนั้น นอกจากมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคจะให้การศึกษาดูแลการสอนหลักสูตรพิเศษแก่ชุมชนนอกจากหลักสูตรปกติ เช่น การสอนหรืออบรมระยะสั้น (Short Course) แก่ครูอาจารย์ในมหาวิทยาลัย เช่น การจัดฝึกอบรมครูสอนภาษาอังกฤษ ฝึกอบรมครูสอนคณิตศาสตร์แล้ว มหาวิทยาลัยส่วนภูมิกษาคนำที่จะให้การศึกษ แก่ประชาชนโดยตรง โดยพิจารณาความต้องการและประโยชน์ต่อองค์การดำรงชีพของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งการให้การศึกษาแก่ชุมชนนั้น ควรเป็นการมุ่งสอนวิธีการมากกว่าการสาธิต

ลักษณะที่สอง งานบริการชุมชน เป็นการให้บริการที่มีอยู่ในมหาวิทยาลัย บริการให้บุคคลภายนอก เช่น จัดนิทรรศการเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ การเขียนบทความ บรรยาย อภิปรายทางหนังสือพิมพ์ หรือการให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ชุมชน

ลักษณะที่สาม งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน เป็นการส่งเสริมอาชีพและการพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐ

จากข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชน และบทบาทหน้าที่ของสถานบันอุดมศึกษาตามทฤษฎีต่างๆ ดังได้กล่าวแล้วนั้น เมื่อนำมาสรุปรวมกันและแยกแยะตามบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชนตามที่กระทรวงศึกษาธิการระบุไว้เพื่อประโยชน์ในการกำหนดขอบเขตการวิจัยในส่วนของบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชน (เฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์) สามารถสรุปเป็นรายละเอียดแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านการสอนนักศึกษา

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถานบันการศึกษาที่สอนระดับสูงว่ามัธยมศึกษาแต่ไม่ถึงระดับปริญญา มีหลักสูตรเน้นด้านวิชาชีพที่เกี่ยวเนื่องกับพื้นฐานเดิมของวิทยาลัยและวิชาชีพอื่น ๆ ตามศักยภาพของวิทยาลัย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด มีหลักสำคัญในการสอนที่เพิ่มเติมจากการเรียนการสอนปกติ คือ

1.1 เน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี

1.2 การสอนต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้และสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับชุมชนนั้นให้มากที่สุด

1.3 ผู้สอนต้องมีประสบการณ์ในเรื่องที่สอนอย่างเพียงพอ และควรที่จะให้บุคลากรในชุมชนนั้นเข้าร่วมด้วยให้มากที่สุด

2. ด้านการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมโดยการค้นคว้าวิจัย

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน แบ่งได้ 2 รูปแบบ คือ

2.1 งานวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาที่สอนให้ก้าวหน้า และช่วยเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การวิจัยเพื่อเขียนตำรา เป็นต้น

2.2 งานวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนาประเทศหรือชุมชน เช่น การวิจัยเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

3. ด้านการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยที่บริการชุมชนในด้านต่างๆ สรุปได้ 3 ด้านคือ

3.1 การบริการด้านความรู้ โดยการนำความรู้ที่มีอยู่ในวิทยาลัยบริการแก่บุคคลภายนอกที่ไม่มีโอกาสเข้ามาศึกษาในการศึกษาปกติ ได้แก่

- การฝึกอบรมวิชาชีพพิเศษแก่บุคคลภายนอก
- การฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นแก่บุคคลภายนอกตามความต้องการ

โดยคำนึงถึงชุมชน และอาศัยความร่วมมือจากบุคคลในชุมชน

- การอภิปราย ปาฐกถา สันทนาการลุ่ม่ออ
- การจัดนิทรรศการทางวิชาการ
- การเผยแพร่วิชาการทางวิชาการที่วิทยาลัยจัดพิมพ์ขึ้น
- การเผยแพร่วิชาการทางสื่อมวลชน

3.2 การบริการด้านทรัพยากร โดยการนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวิทยาลัยบริการให้แก่มุขมนตรีนอกวิทยาลัย ได้แก่

- เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าใช้อาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุด หอประชุม

เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมและพัฒนาชุมชน โดยการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนในด้านสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

4. ด้านการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและชุมชน

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยที่เกี่ยวกับการทํานุบำรุง รักษา ถ่ายทอด สร้างสรรค์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมด้านดนตรี นาฏศิลป์ของท้องถิ่นและชุมชน โดยมีหน้าที่สำคัญคือ

4.1 เป็นแบบอย่างของความถูกต้อง

4.2 มีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นอย่างจริงจัง

4.3 เผยแพร่ความรู้อย่างกว้างขวาง

5. ด้านการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาของท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยในการศึกษาปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาของชุมชน ตลอดจนติดตามการดำเนินการแก้ปัญหาของชุมชน โดยร่วมมือกับฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน โดยที่วิทยาลัยเป็นเพียงแหล่งกลางกระตุ้นให้เกิดการพิจารณากันเองในชุมชน เป็นหลักสำคัญ

6. ด้านการพัฒนาความรู้เทคนิควิธี เชื้อพัฒนาท้องถิ่น

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยในการพัฒนาบุคลากรและความพร้อมของวิทยาลัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการฝึกอบรมระยะสั้น จัดกิจกรรมต่าง ๆ และเปิดบริการวิชาการแก่ชุมชน

7. ด้านการแสวงหาความรู้จากบุคคลและกิจการในท้องถิ่น

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยในการแสวงหาความรู้จากบุคคลและกิจการในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางวิชาการแก่วิทยาลัย แบ่งการแสวงหาได้ 3 ทาง คือ

7.1 โดยส่งบุคลากรไปศึกษา ถ่ายทอดวิชาการจากผู้รู้ในชุมชน

7.2 โดยการเชิญผู้รู้ในชุมชนเป็นวิทยากรพิเศษ

7.3 โดยการส่งเสริมให้นักศึกษามีงานในสถานประกอบการในชุมชน

8. ด้านการเป็นหน่วยงานนำเชิงวิชาการแก่ท้องถิ่น

หมายถึง กิจกรรมของวิทยาลัยที่ส่งเสริมให้คณาจารย์ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่ชุมชน หน่วยงานภายนอกวิทยาลัย ตลอดจนการเป็นศูนย์ข้อมูลในด้านต่าง ๆ สำหรับบริการบุคคลทั่วไปด้วย

2. การดำเนินการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในฐานะวิทยาลัยชุมชน

2.1 แนวทางในการดำเนินการ (กองศิลปศึกษา, 2537)

การดำเนินการของวิทยาลัยชุมชน สังกัดกรมศิลปากรในส่วนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีแนวคิดหรือแนวทางในการจัดการศึกษาดังนี้

1. จัดการศึกษาวิชาชีพทางศิลปวัฒนธรรมทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน สำหรับหลักสูตรในระบบซึ่งเป็นหลักสูตรระยะสวานั้นจะจัดหลักสูตรที่ไม่ซ้ำซ้อนกับหลักสูตรนาฏศิลป์ที่ใช้จัดการเรียนการสอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์

2. จัดหลักสูตรการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและรองรับงานของกรมศิลปากรทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว

3. จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงสภาพที่มีอยู่ของสถานศึกษาในสังกัด ทั้งในด้านอาคารสถานที่ บุคลากรและวัสดุอุปกรณ์

4. จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงงบประมาณ โดยใช้งบประมาณประหยัดและ
ไม่กระทบกับงบประมาณเดิมที่ได้รับ

2.2. เป้าหมายในการดำเนินการปีการศึกษา 2537-2538 (กองศิลปศึกษา, 2537)

1. จัดหลักสูตรวิชาชีพทางศิลปวัฒนธรรมระยะสั้น

- 1.1 อบรมคนตรีและนาฏศิลป์สำหรับบุคคลทั่วไป
- 1.2 อบรมคนตรีและนาฏศิลป์ภาคฤดูร้อนสำหรับเยาวชน
- 1.3 ฝึกอบรมครูประจำการ (วิชานาฏศิลป์และดนตรี)
- 1.4 อบรมนิสิตนาคณิกภาพสำหรับนักแสดง
- 1.5 อบรมนาฏศิลป์เบื้องต้นสำหรับไปต่างประเทศ
- 1.6 อบรมขับร้องสากล (เฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)

2. จัดหลักสูตรวิชาชีพทางศิลปวัฒนธรรมระยะยาว

- 2.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เข้าเรียน 3 ปี ในหลักสูตรต่อไปนี้
 1. วิชาชีพดนตรีสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)
 2. วิชาชีบนาฏศิลป์สากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)
 3. วิชาชีพดนตรีพื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา และวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่)
 4. วิชาชีบนาฏศิลป์พื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา และวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่)
- 2.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียน 2 ปี ในหลักสูตรต่อไปนี้
 1. วิชาชีพดนตรีสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ และวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่)
 2. วิชาชีพขับร้องสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)
 3. วิชาชีบนาฏศิลป์สากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)

4. วิชาชีพคนตรีพื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่)
5. วิชาชีพนางศิลป์พื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช และวิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่)
6. วิชาชีพเทคนิคการผลิตเครื่องดนตรีไทย (สกว. วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพฯ)

2.3 เป้าหมายการดำเนินงานปีการศึกษา 2539-2544 (กองศิลปศึกษา, 2537)

1. จัดหลักสูตรวิชาชีพทางศิลปวัฒนธรรมระยะสั้น

- 1.1 อบรมคนตรีและนาฏศิลป์สำหรับบุคคลทั่วไป
- 1.2 อบรมคนตรีนาฏศิลป์ภาคฤดูร้อนสำหรับเยาวชน
- 1.3 มีกอบรมครูประจำการ
- 1.4 อบรมมัคคุเทศก์ด้านศิลปวัฒนธรรม
- 1.5 อบรมบุคลิกภาพสำหรับนักแสดง
- 1.6 อบรมนาฏศิลป์เบื้องต้นสำหรับไปต่างประเทศ
- 1.7 อบรมการบำรุงรักษาอุปกรณ์ดนตรี
- 1.8 อบรมขับร้องสากล (เฉพาะวิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพฯ)

2. จัดหลักสูตรวิชาชีพระยะยาว

2.1 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

- 2.1.1 วิชาชีพนางศิลป์สากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพฯ)
- 2.1.2 วิชาชีพขับร้องสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพฯ)
- 2.1.3 วิชาชีพคนตรีสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพฯ, เชียงใหม่)
- 2.1.4 วิชาชีพนางศิลป์พื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาค)
- 2.1.5 วิชาชีพคนตรีพื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาค)
- 2.1.6 วิชาชีพเทคนิคการผลิตเครื่องดนตรีไทย (วิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาค)

2.2 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

- 2.2.1 วิชาชีพนาฏศิลป์สากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ)
- 2.2.2 วิชาชีพดนตรีสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ, เชียงใหม่)
- 2.2.3 วิชาชีพขับร้องสากล (วิทยาลัยนาฏศิลป์กรุงเทพ, เชียงใหม่)
- 2.2.4 วิชาชีพธุรกิจการดนตรีและการแสดง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง)
- 2.2.5 วิชาชีพดนตรีพื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาค)
- 2.2.6 วิชาชีพนาฏศิลป์พื้นเมือง (วิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาค)

นอกจากการเสนอเอกสารเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชน ตลอดจนแนวทางและเป้าหมาย การดำเนินงานของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในฐานะวิทยาลัยชุมชนดังกล่าว เพื่อเป็นการเพิ่มความ ชัดเจนเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชนและวิทยาลัยนาฏศิลป์ในฐานะวิทยาลัยชุมชนแล้วนั้น งานวิจัยที่ เกี่ยวข้องก็ยังคงเป็นข้อมูลอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น จึงขอ เสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยชุมชนดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพการดำเนินการหรือปัญหาของวิทยาลัยชุมชนโดยตรงนั้น เนื่องจากวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทยไม่ได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กล่าวคือ หลังจาก ที่เริ่มดำเนินการในโครงการวิทยาลัยชุมชนภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในปี 2520 แล้ว ก็ไม่ได้มีการขยายโครงการไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ อย่างเต็มที่ เพียงจะเริ่มดำเนินการอย่าง จริงจังอีกครั้งในสถานศึกษา 4 สถาบัน คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์ วิทยาลัยนวดศึกษา และวิทยาลัยเกษตรกรรม เมื่อปีการศึกษา 2537 รวมเวลาได้ประมาณ 1 ปีการศึกษาเท่านั้น

ดังนั้น งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย จึงมีเพียงงานวิจัยในส่วน ของวิทยาลัยชุมชนภูเก็ตเพียงเรื่องเดียว คือ งานวิจัยของปราณี ทองคำ (2525) ซึ่งประเมิน สมรรถภาพผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรวิชาการโรงแรมและการท่องเที่ยว จากโครงการวิทยาลัย ชุมชนภูเก็ต พบว่าได้เกิดความสุขเปล่าทางการศึกษา อันเกิดจากการออกจากสถานศึกษาก่อน สำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ซึ่งเนื่องมาจาก 2 กรณี คือ การลาออก และการพ้นสภาพตาม ระเบียบการวัดผลของวิทยาลัย

อย่างไรก็ตามถึงจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทยจำนวนน้อย แต่เนื่องจากบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยชุมชนนั้นครอบคลุมไปถึงบทบาทและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาดำรงทั้งในด้านการสอนนักศึกษา ด้านการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม โดยการค้นคว้าวิจัย ด้านการบริการวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนั้นจึงนำงานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพและหรือปัญหาในการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษามานำเสนอพร้อมกันด้วย ซึ่งงานวิจัยที่ครอบคลุมบทบาทและหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีดังนี้

ปานทิษฐ์ หลงศิลป์ (2535) ได้ทำการวิจัยโดยการศึกษาเชิงวิเคราะห์ภารกิจของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ผลการวิจัยพบว่าสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเน้นปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ในด้านการวิจัยสถาบันมีการวิจัยในสาขาเกษตรศาสตร์มากที่สุดและผลของการวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ด้านบริการสังคมสถาบันมุ่งเน้นการบริการทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตในรูปแบบของการสอน การอบรมและโครงการอื่นเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่วนภารกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สถาบันจัดทำมากที่สุด คือกิจกรรมประเภทส่งเสริมอนุรักษ์ ปั้นผู้ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา ในรูปแบบของการจัดงานประเพณี จัดประกวดและแข่งขันซึ่งอุปสรรคและปัญหาที่ประสบคือ ระบบโครงสร้างและการบริหารงานของสถาบันไม่เอื้อต่อการปฏิบัติภารกิจ จนประมาณไม่เพียงพอ หากคนคนบุคลากรที่สนใจในกิจกรรมต่าง ๆ และข้อจำกัดในเรื่องของอาคารสถานที่

วิไลลักษณ์ อิศระมงคลพันธ์ (2532) ได้วิจัยเกี่ยวกับการดำเนินการกิจของวิทยาลัยเอกชน 15 แห่ง ผลการวิจัยพบว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมามีวิทยาลัยเอกชนทั้ง 15 แห่ง ได้ดำเนินการกิจโดยเน้นภารกิจด้านการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ภารกิจด้านการวิจัยนั้น วิทยาลัยเอกชนดำเนินการวิจัยธุรกิจบริการมากที่สุด ด้านการบริการวิชาการพบว่าวิทยาลัยเอกชนบริการวิชาการแก่สังคมในรูปแบบศูนย์วิทยบริการ ศูนย์บริการงานเอกชน ศูนย์ศึกษาธุรกิจและการบริหาร เป็นต้น ส่วนภารกิจด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่วิทยาลัยเอกชนดำเนินการมากที่สุด คือ ประเภทส่งเสริม อนุรักษ์ ปั้นผู้ ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา รูปแบบที่จัดมากที่สุด คือ การจัดงานประเพณี ซึ่งปัญหาและอุปสรรคที่วิทยาลัยเอกชนประสบเหมือนกันในการดำเนินการกิจทั้ง 4 ด้าน ก็คือ การขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณ

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนหลักสูตรวิชาชีพพระธนะชา มีดังนี้

สุนันท์ กุพันธ์ (2531) ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2530 ประเภทวิชาศิลปหัตถกรรมในสถานศึกษาสังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา พบว่าสถานศึกษาประสบปัญหาสรุปได้ ดังนี้

1. ปัญหาการขาดแคลนครูวิชาชีพ ในการจัดสอนวิชาชีพประเภทศิลปหัตถกรรม
2. ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การสอน งบประมาณไม่เพียงพอ จำนวนเครื่องมือเครื่องจักรไม่เพียงพอและมีประสิทธิภาพต่ำ
3. ปัญหาบุคลากรไม่สามารถผลิตสื่อใช้เอง
4. ปัญหาการบริหารห้องสมุด กล่าวคือ ไม่มีความเพียงพอในเรื่องของหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร อาคารสถานที่ บุคลากรและงบประมาณในการดำเนินงานห้องสมุด
5. ปัญหาการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เนื่องจากสถานศึกษาขาดบุคลากรที่มีความรู้ในวิชาชีพที่สอดคล้องกับท้องถิ่น

ศรารุช เติงงามแจ่ม (2538) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนดนตรีไทยในวิทยาลัยครูเทพสตรี พบว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม ผู้สอนมีความพร้อมในระดับมาก แต่ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุง คือ ด้านอาคารเรียนและอุปกรณ์การสอน

ผุศดี ฉาวรกุล (2532) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนจัดให้นักศึกษาได้ศึกษาหรือดูงานนอกสถานที่น้อยทั้งนี้เพราะมีจำนวนผู้เรียนมาก การพาไปดูงานนอกสถานที่อาจยุ่งยากในการควบคุมดูแลและเสียค่าใช้จ่ายสูง ส่วนด้านการใช้สื่อการสอน เช่น แผ่นใส สไลด์ เทป ฯลฯ ค่าเงินการในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเหตุผลประกอบพบว่า มีสาเหตุเพราะ

1. สถาบันมีสื่อการสอนจำกัด
2. ผู้ใช้สื่อไม่มีความรู้ในการใช้สื่อบางชนิด
3. ผู้สอนไม่มีทักษะในการผลิตสื่อบางอย่างได้
4. วัสดุในการผลิตสื่อมีจำกัด
5. ผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมงานล่วงหน้า

6. ห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อการสอน

7. เนื้อหาวิชาไม่จำเป็นต้องใช้สื่อประกอบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537) ได้เสนอสภาพปัญหาของอาชีวศึกษาไว้ในรายงานประจำปี 2537 ว่า การจัดการอาชีวศึกษาประสบปัญหาสำคัญหลายประการ ได้แก่ ขาดข้อมูลความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดการประสานงานและขาดงบประมาณ ในด้านคุณภาพการจัดการศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชายังไม่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และความต้องการของตลาดแรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์มีจำนวนน้อยและล้าสมัย รวมทั้งขาดแคลนครูในบางสาขาวิชา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่งานวิจัยของ สุนทรีย์ จิตดิอรุณชัย (2536) ซึ่งทำวิจัยโดยการวิเคราะห์สภาพของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่าทั้ง 2 มหาวิทยาลัยประสบปัญหาและอุปสรรคในด้านการวิจัย ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมการวิจัยในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คือ

1. มีจำนวนบุคลากรในการวิจัยไม่มากนักที่ให้ความสนใจและมีความสามารถในการดำเนินการวิจัยที่มีคุณภาพได้ หรือ บุคลากรเห็นความสำคัญแต่ไม่สามารถทำการวิจัยได้หรือดำเนินการได้ไม่เต็มที่เพราะขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ แรงจูงใจและความสนับสนุนในการดำเนินงาน

2. เจตคติของนักวิจัย กล่าวคือความสนใจของอาจารย์ในการวิจัยเรื่องใหม่ ๆ ยังไม่มากนัก

ปัญหาและอุปสรรคของการส่งเสริมการวิจัยในมหาวิทยาลัยมหิดล คือ

1. ขาดองค์การที่ทำหน้าที่ประสานงานระดับนโยบาย แผนงานและการปฏิบัติ เพื่อให้การวิจัยบรรลุเป้าหมาย

2. ขาดทุนอุดหนุนการวิจัยจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยมีจำกัด

3. การวิจัยบางเรื่องมีความซ้ำซ้อนทำให้เสียเวลาและงบประมาณโดยไม่จำเป็น

4. ขาดแหล่งข้อมูลเรื่องหัวข้อการวิจัย ผู้วิจัยและแหล่งตีพิมพ์ที่งานวิจัยที่ทำได้แล้วและเรื่องที่จะทำต่อไปในอนาคต

5. ขาดการวิจัยต่อเนื่อง ทำให้การวิจัยไม่ครบวงจร ขาดการประยุกต์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนและประเทศ

6. ผู้วิจัยบางคนไม่ตีพิมพ์ผลงานวิจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริการวิชาการ มีดังนี้

ทบวงมหาวิทยาลัย (2535) กล่าวสรุปถึงการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2530-2534) สรุปได้ว่า

1. ดำเนินการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลในมหาวิทยาลัยที่มีสถานพยาบาล
2. ดำเนินการให้การศึกษาต่อเนื่อง โครงการจัดเสริมความรู้ เทคนิคการประกอบอาชีพและวิชาการแขนงต่าง ๆ แก่กลุ่มเป้าหมายและบุคคลทั่วไป เช่น การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว การส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระและการพัฒนาเสริมความรู้ต่อเนื่องสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นต้น

ประสาร มาลากุล ณ อุษณา และคณะ (2530) ได้วิจัยเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมของสถาบันอุดมศึกษา พบว่า

1. ในระดับสถาบันยังขาดการวางแผนและแนวทางดำเนินงานที่เป็นระบบและปฏิบัติจริง จึงทำให้ขาดทิศทางที่ชัดเจนในการจัดบริการทางวิชาการ และเกิดความสับสนและซับซ้อนกันอยู่มากในการดำเนินงานด้านนี้
2. ความจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลและสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่อีกยังมีทัศนภาพน้อยในการแสวงหาการสนับสนุนเพิ่มเติมจากแหล่งภายนอก
3. การขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์และอุทิศตนในด้านการบริการสังคมอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการขาดจิตสำนึกถึงภาระหน้าที่ของตนในด้านนี้ และขาดระบบการจูงใจที่เหมาะสม
4. ขาดระบบกลไกและมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการติดตาม กำกับและประเมินผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง ทำให้ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอหรือไม่สามารถนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานได้เท่าที่ควร

5. การร่วมมือประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในสถาบัน และระหว่างสถาบัน กับแหล่งภายนอกในการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมยังไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพต่างคนต่างทำ ตามความพร้อมของแต่ละสถาบันเป็นหลัก จึงไม่สามารถระดมทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ทั้งด้านบุคลากรและอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้มาใช้ในการให้บริการแก่สังคมได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ยังพบปัญหาในการศึกษาวิจัยว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่มีจุดอ่อนในเรื่อง การบันทึกข้อมูล และขาดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมทำให้ข้อมูลด้านนี้ขาดความสมบูรณ์ ทำให้ดูเหมือนว่าสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ มีการให้บริการทางวิชาการแก่สังคมไม่มากเท่าที่ควร

ศาสตราจารย์ จุติกุล (2530) ได้ศึกษาวิเคราะห์สภาพและปัญหาปัจจุบันในการจัดการศึกษาอาชีววะระยะสั้น โดยสรุปผลการวิเคราะห์จากคณะผู้เชี่ยวชาญการวางแผนการศึกษาประสานกับการวางแผนกำลังคน โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผนและบริการการศึกษา ซึ่งผลการวิเคราะห์สรุปสภาพและปัญหาปัจจุบันในการจัดการมิกอาชีววะระยะสั้น ดังนี้

การจัดการมิกอาชีววะระยะสั้น ปัจจุบันขาดทิศทางที่ชัดเจนโดยเฉพาะประเภทสาระเนื้อหา (สาขาวิชา) ของการฝึกอบรม เนื่องจากการขาดการชี้แนะจากรัฐบาลและขาดความตระหนักของหน่วยงานต่าง ๆ เรื่องการมีงานทำของผู้ได้รับการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้น เช่น ด้านหลักสูตรและวิธีการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้น

1. หลักสูตรการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้นขาดความต่อเนื่องและขาดการจัดหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนตามระดับความก้าวหน้า ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมไม่สามารถเห็นภาพรวมหรือความก้าวหน้าของอาชีพได้

2. การฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้นบางโครงการครอบคลุมสาระเนื้อหากว้างขวางเกินไป ทำให้ผู้รับการฝึกอบรมขาดทักษะอาชีพนั้น ๆ หรือไม่สามารถมีทักษะอาชีพนั้น ๆ ในระดับที่จะมีงานทำได้

3. การจัดการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้นมักจะจัดตามแบบที่เคยจัดมาแล้ว (Traditional) หรือจัดเนื่องจากมีความสะดวกในการบริหารและการให้บริการหรือเป็นความคิดเห็นของหน่วยงานมากกว่าการจัดตามความต้องการของผู้ต้องการรับการฝึกอบรม

4. การจัดการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้นไม่ครบวงจร กล่าวคือ ส่วนใหญ่มิได้คำนึงถึงการมีงานทำหรือการเพิ่มรายได้หลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีววะระยะสั้น

5. มาตรการประเมินผลการจัดการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น เฉพาะอย่างยิ่งที่สัมพันธ์กับการเพิ่มรายได้และความคุ้มค่าของการลงทุนในการจัดฝึกอบรม

6. การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นขาดกลไกและวิธีการควบคุมคุณภาพและในหลายกรณีทำให้ผู้รับการฝึกอบรมเข้าใจว่า ทักษะที่มีอยู่นั้นเพียงพอต่อการประกอบอาชีพแล้ว และได้ไปลงทุนแต่ไม่สามารถหาผลผลิตได้ เนื่องจากผลิตไม่ได้ระดับคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535) ได้สรุปการให้บริการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในระดับสูงไว้ในสรุปผลการพัฒนาการศึกษาของแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (2530-2534) ว่า การให้บริการแก่ชุมชนของสถานศึกษาในระดับสูงยังเป็นการให้บริการแก่คนในเมืองมากกว่าคนในชนบทและได้รับงบประมาณในการดำเนินงานน้อยและหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบยังไม่ประสานการดำเนินงานร่วมกันเท่าที่ควร

เสนาะ อ่ำไพ (2538) ได้วิจัยสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานบริการวิชาการของศูนย์วิชาการจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 6 พบว่าปัญหาสำคัญในการดำเนินงานคือขาดแคลนบุคลากร มาตรการประสานงาน และการวางแผนร่วมกัน การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่องและไม่ทั่วถึง ขาดแหล่งค้นคว้าเพื่อการวิจัย ขาดความต่อเนื่องในการนิเทศและนิเทศไม่ทั่วถึง อาคารสถานที่คับแคบ และงบประมาณไม่เพียงพอ

พุดสุข มาลาทอง (2529) ได้วิจัยการปฏิบัติงานบริการชุมชนของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการปฏิบัติงานบริการชุมชนที่อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือปฏิบัติมากที่สุดคือ การจัดนิทรรศการทางวิชาการ รองลงมาคือ การสอนและอบรมทางวิชาการแก่ข้าราชการและประชาชน ซึ่งในการปฏิบัติงานประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1. ปัญหาด้านการบริหาร กล่าวคือ สถาบันมิได้กำหนดคนโอบฮาให้แน่ชัด
2. ปัญหาด้านบุคลากร เนื่องจากอาจารย์ไม่มีเวลาอุทิศให้กับบริการชุมชน
3. ปัญหาด้านงบประมาณ เนื่องจากขาดแคลนวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำสื่อ
4. ปัญหาทั่วไป เนื่องจากประชาชนไม่ให้ความสนใจและไม่ให้ความร่วมมือในการบริการชุมชน

การบริการชุมชน

เล็ก พงษ์สมัครไทย (2532) ได้วิจัยการบริการชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคามบริการชุมชนด้านการศึกษาเป็นส่วนใหญ่ รองลงไป ได้แก่ การบริการด้านเศรษฐกิจและการอาชีพ ด้านอนามัยและชีวิตครอบครัว

ด้านการเมืองการปกครองและกฎหมายและด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ดังนี้

ไพฑูริย์ ปุ่นสุวรรณ (2537) ได้วิจัยภาระงานของอาจารย์วิทยาลัยครู: การศึกษารณีย์วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี พบว่า อาจารย์ในวิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานีมีภาระงานในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมภายในวิทยาลัย ทั้งนี้โดยสืบเนื่องมาจากนโยบายในการจัดตั้งวิทยาลัยครูที่มีนโยบายเน้นภาระงานด้านนี้เป็นสำคัญ และมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น ๆ และศิลปวัฒนธรรมประจำชาติอีกส่วนหนึ่งด้วย

ประสาธน์ บริบูรณ์ (2537) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมดนตรีไทยในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ พบว่ากิจกรรมที่จัดมากในทุกวิทยาลัย 3 ลำดับแรก คือ กิจกรรมด้านการจัดแสดงกิจกรรมสาธิตดนตรีไทย และกิจกรรมด้านการจัดนิทรรศการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการศึกษาและศิลปวัฒนธรรมในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมระยะที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ไว้ในข้อ 2 และ 3 ว่า

2. เยาวชนและประชาชนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเท่าที่ควร เพราะวิธีการให้ความรู้ด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมส่วนใหญ่เน้นเนื้อหาสาระมากเกินไป ภาครูปแบบและวิธีการนำเสนอที่เข้าใจ ทำให้ผู้รับเกิดความเบื่อหน่ายและไม่สนใจรับความรู้ นอกจากนี้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ก็ยังคงดำเนินการได้ในขอบเขตจำกัดไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

3. การอนุรักษ์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติซึ่งกระทำไม่ได้ทั่วถึงเพราะหน่วยงานที่รับผิดชอบมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณทั้งยังไม่ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีความสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนามรดกทางวัฒนธรรม

สมภพ เพ็ญจันทร์ (2534) ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านของอาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ พบว่าวิทยาลัยประสบปัญหาในการอนุรักษ์และพัฒนานาฏศิลป์พื้นบ้านในหลายด้าน คือ

1. ขาดงบประมาณหรือมีงบประมาณน้อยไม่เพียงพอสำหรับการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่
2. ขาดแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะปัญหาการขาดเอกสาร ตำราสิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์พื้นบ้าน
3. บุคลากรใช้เวลาทั้งหมดไปกับการสอนและการฝึกซ้อมการแสดง
4. กิจกรรมทางวิชาการของวิทยาลัยมีน้อย ทั้งนี้เพราะวิทยาลัยเน้นหนักในด้านการสอนมากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ

เด็ก พงษ์สัมพันธ์ (2532) ทำการวิจัยเรื่อง การบริการชุมชนของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้าราชการ เกษตรกร และประชาชนในจังหวัดเห็นว่า สถาบันให้บริการชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีในระดับน้อย ในขณะที่ผู้ประกอบการส่วนตั้เห็นว่า สถาบันเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นและศึกษาค้นคว้าและวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น

แมคโดเวล (Macdowell, 1984) ได้ศึกษาวิจัยการศึกษาศิลปะพื้นบ้านในสถาบันอุดมศึกษาในอเมริกาเหนือ (Folk Art Study in Higher Education in North America) ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักวิชาการได้ให้ความสนใจศิลปะพื้นบ้านอย่างจริงจังราวต้นศตวรรษที่ 20 โดยมี การบรรจุหลักสูตรศิลปะพื้นบ้านในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทั่วไป และมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับบุคคลภายนอกเพื่อการพัฒนาหลักสูตรด้านศิลปะพื้นบ้านในสถาบันอุดมศึกษา จนกล่าวได้ว่าสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทและอิทธิพลเป็นอย่างมากในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะพื้นบ้าน

งานวิจัยเกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชนในต่างประเทศ

เนื่องจากในต่างประเทศมีการจัดการศึกษาในรูปแบบของวิทยาลัยชุมชนเช่นกัน และเป็นต้นแบบของวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย ดังนั้นจึงขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวกับวิทยาลัยชุมชนในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเรื่องนี้โดยสังเขป ดังนี้

ลิตเติล (Little, 1975) ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของโครงการบริการชุมชนของวิทยาลัยชุมชนฟลอริดา โดยใช้ผู้บริหาร 28 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่าผู้บริหารเห็นว่าการบริการชุมชนควรจะให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และควรจัดในลักษณะการศึกษา

ตลอดชีวิต ส่วนอุปสรรคและปัญหาในการดำเนินงานบริการชุมชนของวิทยาลัยชุมชนพลธวัช
คือขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่นและขาดการจัดสรรงบประมาณ

นอกจากนั้นยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดคนโนบาสหรือการกำหนดบทบาท ซึ่ง
อาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิทยาลัยชุมชนในประเทศไทย ได้แก่

เรสแมน (Reisman, 1994) ได้กล่าวถึงการวางแผนงานต่าง ๆ ในวิทยาลัย
ชุมชนว่า ผู้บริหารวิทยาลัยชุมชนควรต้องวางแผนการดำเนินงานดังต่อไปนี้ให้ชัดเจน ปลูกฝัง
ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้กับประชาชน วางแผนในการประหยัดค่าใช้จ่าย เพิ่มหน่วยงานเพื่อ
กระจายงานให้ทั่วถึงในระบบงานราชการ ควบคุมการดำเนินการอย่างใกล้ชิดให้เป็นไป
ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและเนื้อหา และที่สำคัญคือต้องตระหนักถึงความ
เป็นไปของเศรษฐกิจในอนาคต

Trusteeship (1994) กล่าวถึงการกำหนดบทบาทของวิทยาลัยชุมชนว่า วิทยาลัย
ชุมชนควรกำหนดบทบาทของตนเองที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างระมัดระวัง ใน
การกำหนดเป้าหมายนโยบายต่าง ๆ ควรพิจารณาถึงความต้องการการพัฒนาแรงงานของสังคม
ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีการร่วมมือกับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนขอแรงเสริมด้านเงินทุน
จากภาครัฐ เพื่อการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

จากงานวิจัยที่ได้เสนอไปแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานใด ๆ ก็ตามย่อมต้อง
มีสภาพและปัญหาในการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป โดยมีองค์ประกอบในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความ
พร้อมของผู้ดำเนินงาน งบประมาณ และอื่น ๆ เป็นต้นที่สำคัญ ดังนั้นการดำเนินงานของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ในฐานะวิทยาลัยชุมชนทั้ง 12 แห่งใน 4 ภูมิภาค ก็อาจมีสภาพและปัญหาใน
การดำเนินงานที่อาจมีความแตกต่างกันได้บ้างเช่นกัน ดังจะได้เสนอผลการวิจัยในบทต่อไป